

เปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลตามสภาพปัจจุบันและความคาดหวัง กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่

กรรณิการ์ ชัยนันท์* พย.ม.(บริหารการพยาบาล)

พัทยา แก้วสาร** пр.ด.

บุญทิพย์ สิริธรรงศรี*** пр.ด.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลระดับหน่วยงาน และ 2) เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและความคาดหวังของการดำเนินการประกันคุณภาพการพยาบาลระดับหน่วยงาน ของพยาบาลวิชาชีพ สังกัดกลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพ สังกัดกลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป จำนวน 38 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลระดับหน่วยงาน 10 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมอบหมายผู้รับผิดชอบ 2) การกำหนดขอบเขตบริการ 3) การกำหนดประเด็นสำคัญและมาตรฐาน/แนวทางปฏิบัติ 4) การกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพ 5) การกำหนดเกณฑ์ระดับคุณภาพที่ยอมรับได้ 6) การเก็บรวบรวมและจัดการข้อมูล 7) การวิเคราะห์และประเมินผลคุณภาพการพยาบาล 8) การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ 9) การเฝ้าระวังและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และ 10) การรายงานผลการประกันคุณภาพ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.6–1.0 และตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่น 0.945 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วย paired t-test

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (mean = 3.72, SD = 0.56) ความคาดหวังที่มีต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (mean = 4.32, SD = 0.49) การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล ระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวัง พบว่า ทุกขั้นตอนของการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล คะแนนเฉลี่ยความคาดหวัง มีค่ามากกว่าสภาพปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการพยาบาล สภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง

* พยาบาลวิชาชีพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

A Comparison of the Current Situation and Expectation of Nursing Quality Assurances, the Nursing Department at Nongmuangkhai Hospital, Phrae Province.

Kannika Chainan* M.N.S.(Nursing Administration)

Pattaya Kaewsan** Ph.D

Boontip Siritarungsri*** Ph.D.

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the current situation of nursing quality assurance and expectations and 2) to compare current nursing quality assurance and the expectation situation at Nongmuangkhai Hospital, Phrae Province. The participants consisted of 38 nurses who had at least one year experience and worked at Nongmuangkhai Hospital, Phrae Province. They were selected by using purposive sampling method. The study instrument composed of a questionnaire on the current and expected situations of nursing quality assurance. This included 10 steps: 1) assign responsible persons, 2) scope of care, 3) specify important issues and standard/ guide for practice 4) specify indicators, 5) establish accepted quality level, 6) data collection and management, 7) analysis and evaluation of nursing care, 8) adjusted quality improvement, 9) continuous quality monitoring and improvement, and 10) report quality assurance results. The contents validity was approved by 5 experts and the Index of Item-Objective Congruence was 0.6 – 1.0. Cronbach's Alpha Coefficient of the questionnaire was 0.945. Data were analyzed using descriptive statistics and paired t-test.

The results showed that the overall quality assurance activities were at a high level (mean = 3.72, SD = 0.56). Nursing quality assurance expectations was also at a high level (mean = 4.32, SD = 0.49). Comparing the mean differences between expectations and current practice on the 10-steps nursing quality assurance, the mean score of expectation was greater than the current situation yielding statistical significance at the level of .01.

Keywords: nursing quality assurance, concurrent situation, expectations situation

* Register Nurses, Phrae Public Health Office

** Assistant Professor, School of Nursing, SukhothaiThammathirat Open University

*** Associate Professor, School of Nursing, SukhothaiThammathirat Open University

บทนำ

การประกันคุณภาพการพยาบาลเป็นกิจกรรมสำคัญที่ผู้ประกอบการวิชาชีพพยาบาลและองค์กรวิชาชีพทางการพยาบาลทั่วโลกได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง งานบริการพยาบาลเป็นงานที่มีความสำคัญต่อระบบสุขภาพของประเทศ ส่งผลให้พยาบาลทุกคนมีการพัฒนาบทบาทของตนเองเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และแสดงถึงความรับผิดชอบของวิชาชีพที่มีต่อสังคม เพราะการประกันคุณภาพการพยาบาลเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีแบบแผน และมีกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง เป็นระบบในการวัดและประเมินคุณภาพบริการพยาบาล โดยบุคลากรที่อยู่ภายในหน่วยงาน/สถานบริการสาธารณสุขนั้น เพื่อเป็นหลักประกันว่าหน่วยงานบริการพยาบาลและผู้ปฏิบัติการพยาบาลมีการปฏิบัติ หรือจัดบริการพยาบาลตามมาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ มีการแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาไว้ซึ่งระดับคุณภาพตามที่วิชาชีพ/ องค์กรหรือหน่วยงานคาดหวัง เพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความมั่นใจว่าได้รับบริการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สำนักงานการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุขได้ใช้แนวคิดการประกันคุณภาพการพยาบาลเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลของประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง ได้มีการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล โดยใช้มาตรฐานการพยาบาลในโรงพยาบาล¹ และ การประกันคุณภาพการพยาบาล² ที่

สำนักงานการพยาบาลกำหนดไว้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการพยาบาลขององค์กรพยาบาล เพื่อให้มีการดำเนินงานด้านการพยาบาลเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาล และเพื่อเป็นการประกันคุณภาพในสถานบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ มีการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลโดยการประกันคุณภาพผลลัพธ์บริการพยาบาล ใช้มาตรฐานการพยาบาลในโรงพยาบาล¹ และการประกันคุณภาพการพยาบาล² ที่สำนักงานการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุขกำหนดเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการพยาบาลขององค์กรพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาระบบบริการสุขภาพตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการพยาบาล ปี พ.ศ.2556-2560 โดยมีองค์กรพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนทุกแห่งเป็นเครือข่ายร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล และมีองค์กรพยาบาลโรงพยาบาลแพร่ซึ่งเป็นโรงพยาบาลทั่วไปประจำจังหวัดเป็นแม่ข่าย เป็นพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาให้แก่องค์กรพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนทุกแห่ง มีผู้รับผิดชอบงานพัฒนาคุณภาพการพยาบาล กลุ่มงานพัฒนาคุณภาพและรูปแบบบริการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ สนับสนุนทั้งทางด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านวิชาการและด้านปฏิบัติการพยาบาล จากผลการประเมินตนเองตามแบบรายงานการประเมินตนเองในภาพรวมของกลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ ในระยะเวลา 4 ปี

วาระสภากองการพยาบาล

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2558 พบมีคะแนน ร้อยละ 33.06, 43.31, 48.08 และร้อยละ 52.23 ตามลำดับ ซึ่งคะแนนระดับมาตรฐานผลการประเมินคุณภาพในภาพรวมมากกว่าร้อยละ 60² และจากการสัมภาษณ์เบื้องต้น หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล หัวหน้าหน่วยงานบริการพยาบาล พบว่า แม้กลุ่มการพยาบาลได้มีการถ่ายทอดนโยบายให้บุคลากรทุกหน่วยงานนำไปปฏิบัติ แต่ยังไม่ได้สร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทุกคนของกลุ่มการพยาบาลเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการพยาบาลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเห็นได้จากขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานจากผู้บริหารทางการพยาบาลในโรงพยาบาล และเครือข่ายระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพการพยาบาลของแต่ละหน่วยงานไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่กำหนด จากการวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงาน 10 ขั้นตอนของกระบวนการประกันคุณภาพ พบว่า ขั้นตอนที่ 1 มีการมอบหมายงานทั้งในระดับกลุ่มการพยาบาลและระดับหน่วยงาน เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน แต่ไม่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 2 มีการกำหนดขอบเขตการบริการพยาบาลในแต่ละหน่วยงานไม่ชัดเจน ขั้นตอนที่ 3 มีการระบุประเด็นสำคัญของการบริการพยาบาล และกำหนดมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานในบางประเด็น ขั้นตอนที่ 4 มีการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพการพยาบาล แต่ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 5 มีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพที่

ยอมรับได้ทุกตัวชี้วัดในบางหน่วยงาน ขั้นตอนที่ 6 ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละตัวชี้วัด และไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมชัดเจนในแต่ละหน่วยงาน ขั้นตอนที่ 7 ขาดการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 8 มีการแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลเป็นบางส่วน แต่ขาดความต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 9 การเฝ้าระวังและประเมินคุณภาพการพยาบาลอย่างต่อเนื่องขาดการนิเทศติดตามประเมินผลการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนที่ 10 มีการรายงานผลการประกันคุณภาพการพยาบาล แต่ขาดการนิเทศติดตามประเมินผล ส่งผลให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ ไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานการพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบงานพัฒนาคุณภาพการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนทุกแห่งในจังหวัดแพร่ เห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการพยาบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลในภาพรวมของทั้งจังหวัดให้มีคุณภาพเป็นเลิศและมีความต่อเนื่อง อีกทั้งผู้วิจัยเคยปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหนองม่วงไข่ แต่ผลการประเมินตนเองในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลสภาพปัจจุบัน ของกลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงความคาดหวังของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลหนองม่วงไข่ และนำมาเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและความคาดหวัง เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงาน

ประกันคุณภาพการพยาบาล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการบริการพยาบาลได้ตรงประเด็นเพื่อให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดครอบคลุมทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการพยาบาลระดับหน่วยงาน กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพและการปรับปรุงคุณภาพการพยาบาล ในโรงพยาบาลระดับหน่วยงานของสำนักงานการพยาบาล² ซึ่งประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องของ Edwards Deming Cycle (1986) โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ มีกระบวนการดำเนินงาน 10 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดมาตรฐานและการปฏิบัติตามมาตรฐาน แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การมอบหมายผู้รับผิดชอบ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดขอบเขตการบริการพยาบาล

ขั้นตอนที่ 3 การระบุประเด็นสำคัญของการบริการพยาบาล และกำหนดมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพการพยาบาล

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดเกณฑ์ระดับคุณภาพที่ยอมรับได้

ระยะที่ 2 การวัดและประเมินคุณภาพการพยาบาล แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 6 การเก็บรวบรวมและจัดการข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์และประเมินผลคุณภาพการพยาบาล

ระยะที่ 3 การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 8 การแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงคุณภาพการพยาบาล

ขั้นตอนที่ 9 การเฝ้าระวังและประเมินผลคุณภาพการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 10 การรายงานผลการประกันคุณภาพการพยาบาล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลระดับหน่วยงาน กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการพยาบาลระดับหน่วยงาน กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพทุกคนสังกัดกลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่และมีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป จำนวน 38 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวทางการดำเนินการ

วาระการสาธารณสุข

ประกันคุณภาพและการปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลของสำนักงานการพยาบาล² แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิกการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน มีประวัติผ่านการอบรมการประกันคุณภาพการพยาบาล และตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล 3 ระยะ 10 ขั้นตอน เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลและความคาดหวังเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งลักษณะคำถามเป็น

แบบประเมินค่ามาตราลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้ผู้ตอบพิจารณาเลือกคำตอบดังนี้

1 คะแนน (น้อยที่สุด) หมายถึงมีการดำเนินงานต้องปรับปรุง

2 คะแนน (น้อย) หมายถึงมีการดำเนินงานอยู่ระหว่างต้องปรับปรุงกับปานกลาง

3 คะแนน (ปานกลาง) หมายถึง มีการดำเนินงานปานกลาง

4 คะแนน (มาก) หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ระหว่างปานกลางกับมากที่สุด

5 คะแนน (มากที่สุด) หมายถึง มีการดำเนินงานมากที่สุด

ลักษณะคำถามประกอบด้วย รายการกิจกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพ 10 ขั้นตอน รวม 29 ข้อ จำแนกดังนี้

ขั้นตอนที่ 1	การมอบหมายงาน	จำนวน 3 ข้อ
ขั้นตอนที่ 2	การกำหนดขอบเขตของการบริการ	จำนวน 4 ข้อ
ขั้นตอนที่ 3	การระบุประเด็นสำคัญของการบริการและกำหนดมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติ	จำนวน 4 ข้อ
ขั้นตอนที่ 4	การกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพการพยาบาล	จำนวน 3 ข้อ
ขั้นตอนที่ 5	การกำหนดเกณฑ์คุณภาพที่ยอมรับได้	จำนวน 2 ข้อ
ขั้นตอนที่ 6	การเก็บรวบรวมและการจัดการกับข้อมูล	จำนวน 5 ข้อ
ขั้นตอนที่ 7	การวิเคราะห์และประเมินคุณภาพการพยาบาล	จำนวน 2 ข้อ
ขั้นตอนที่ 8	การแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงคุณภาพการพยาบาล	จำนวน 2 ข้อ
ขั้นตอนที่ 9	การเฝ้าระวังและประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	จำนวน 2 ข้อ
ขั้นตอนที่ 10	การรายงานผลการประกันคุณภาพการพยาบาล	จำนวน 2 ข้อ

เกณฑ์การแปลผล พิจารณาค่าเฉลี่ยของช่วงระดับคะแนนตามแนวคิดของ Best³ แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

$$\text{พิสัยของช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับที่ต้องการ}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

คะแนนเฉลี่ย 4.20 – 5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.40 – 4.19	หมายถึง ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.60 – 3.39	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.80 – 2.59	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.79	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

เครื่องมือการวิจัยในส่วนที่ 2 ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1.00 แสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ และไม่มีข้อคำถามข้อใดถูกตัดทิ้ง ค่าความเที่ยงเท่ากับ .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล และผู้อำนวยการโรงพยาบาล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลเจ้าหน้าที่พยาบาล ที่ปฏิบัติงานกลุ่มการพยาบาล จำนวน 38 ฉบับ โดยทำการอธิบายวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่พยาบาลกลุ่มการพยาบาลเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 3 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน สถิติ Paired t-test ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลสภาพปัจจุบันและความคาดหวังสำหรับข้อมูลการแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (thematic content analysis)

การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมทางการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผ่านการพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เลขที่ 34/2559 รหัสโครงการ ID 2565100225 ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง โดยทำเอกสารชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการวิจัย ข้อมูลทุกอย่างเป็นความลับ การบันทึกข้อมูลใช้รหัสแทนชื่อ นำเสนอข้อมูลและรายงานผลการวิจัยในภาพรวม การเข้าร่วมวิจัยเป็นไปด้วยความสมัครใจ สามารถตอบรับหรือปฏิเสธเข้าร่วมการวิจัยได้ การปฏิเสธจะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงาน เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยให้เขาลงนามในเอกสารแสดงการยินยอม

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ร้อยละ 84.2 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 94.7 มีอายุเฉลี่ย 43.08 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 92.10 สถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 65.80 มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน เฉลี่ย 18.95 ปี การอบรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทางการพยาบาล ได้รับการอบรมร้อยละ 73.70 ไม่เคยได้รับการอบรม ร้อยละ 26.30 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล โดยเป็นผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนการประกันคุณภาพทางการพยาบาล ร้อยละ 63.20 ปฏิบัติงานในกลุ่มงานผู้ป่วยนอก ร้อยละ 55.20 ในกลุ่มงานผู้ป่วยใน ร้อยละ 36.90

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลตามแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลระดับหน่วยงาน 10 ขั้นตอน พบว่า กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ จัดกลุ่มดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลได้ 3 ระยะ คือ (1) การกำหนดมาตรฐานและการปฏิบัติตามมาตรฐาน (2) การวัดและประเมินคุณภาพการพยาบาล และ (3) การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง พยาบาลวิชาชีพมีความคาดหวังในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลมากกว่าสภาพปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.01$) การดำเนินงาน

ประกันคุณภาพในสภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมากที่สุดที่ความคาดหวังการดำเนินงานประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนที่มีการดำเนินงานสูงสุดตามสภาพปัจจุบันและความคาดหวัง คือ ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดขอบเขตของการ (ตารางที่ 1)

ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล ระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวัง กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ ตามแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล ระดับหน่วยงาน 10 ขั้นตอน พบว่า ทุกขั้นตอนมีความคาดหวัง ต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล มากกว่าสภาพปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.01$) การพิจารณาจำแนกรายขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดขอบเขตของการบริการเป็นขั้นตอนที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งสภาพปัจจุบัน และความคาดหวัง เมื่อพิจารณาผลต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ขั้นตอนที่ 6 การเก็บรวบรวมและการจัดการข้อมูล มีผลต่างของค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.34 รองลงมา คือ ขั้นตอนที่ 3 ระบุประเด็นสำคัญของบริการและกำหนดมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติ มีผลต่างของค่าเฉลี่ย 2.53 และผลต่างของค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือ ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดเกณฑ์คุณภาพที่ยอมรับได้ ผลต่างของค่าเฉลี่ย 1.31 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล
กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ (N = 38)

กิจกรรมการดำเนินงาน	สภาพปัจจุบัน			ความคาดหวัง		
	Mean	SD	ระดับ	Mean	SD	ระดับ
ขั้นตอนที่ 1 การมอบหมายงาน	3.75	0.67	มาก	4.24	0.61	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดขอบเขตของการบริการ	4.03	0.72	มาก	4.37	0.58	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 3 การระบุประเด็นสำคัญของการบริการและกำหนดมาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติ	3.72	0.67	มาก	4.36	0.57	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพการพยาบาล	3.62	0.61	มาก	4.24	0.52	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดเกณฑ์คุณภาพที่ยอมรับได้	3.67	0.62	มาก	4.33	0.53	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 6 การเก็บรวบรวมและการจัดการกับข้อมูล	3.67	0.68	มาก	4.34	0.59	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์และประเมินคุณภาพการพยาบาล	3.57	0.76	มาก	4.33	0.64	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 8 การแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงคุณภาพทางการพยาบาล	3.66	0.76	มาก	4.35	0.58	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 9 การเฝ้าระวังและประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	3.65	0.78	มาก	4.33	0.56	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 10 การรายงานผลการประกันคุณภาพ	3.63	0.63	มาก	4.33	0.53	มากที่สุด
รวม	3.72	0.56	มาก	4.32	0.49	มากที่สุด

วารสารกองการพยาบาล

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล ระหว่างสภาพ ปัจจุบันและ
ความคาดหวัง กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ (N = 38)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	สภาพปัจจุบัน		ความคาดหวัง		Mean Difference	ค่า t	P- value
	Mean	SD	Mean	SD			
ขั้นตอนที่ 1 การมอบหมายงาน	11.26	1.85	12.73	1.76	1.47	6.12	0.00
ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดขอบเขตของการ บริการ	16.13	2.44	17.50	1.99	1.37	4.48	0.00
ขั้นตอนที่ 3 การระบุประเด็นสำคัญของ การบริการและกำหนดมาตรฐานหรือ แนวทางปฏิบัติ	14.89	2.55	17.42	2.08	2.53	6.57	0.00
ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพ การพยาบาล	10.86	1.64	12.71	1.48	1.84	6.44	0.00
ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดเกณฑ์คุณภาพที่ ยอมรับได้	7.34	1.19	8.65	0.96	1.31	6.46	0.00
ขั้นตอนที่ 6 การเก็บรวบรวมและการ จัดการกับข้อมูล	18.34	3.13	21.68	2.81	3.34	6.56	0.00
ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์และประเมิน คุณภาพการพยาบาล	7.13	1.41	8.65	1.23	1.52	6.05	0.00
ขั้นตอนที่ 8 การแก้ไขข้อบกพร่องและ ปรับปรุงคุณภาพทางการพยาบาล	7.31	1.33	8.68	1.11	1.36	6.09	0.00
ขั้นตอนที่ 9 การเฝ้าระวังและประเมิน คุณภาพอย่างต่อเนื่อง	7.28	1.48	8.65	1.07	1.37	5.85	0.00
ขั้นตอนที่ 10 การรายงานผลการประกัน คุณภาพ	7.26	1.26	8.65	1.04	1.39	7.04	0.00
รวม	107.80	18.28	125.32	15.53	17.50	7.04	0.00

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาโดยภาพรวมการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลตามแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลระดับหน่วยงาน 3 ระยะ 10 ขั้นตอน พบว่าในทุกขั้นตอนคะแนนเฉลี่ยของความคาดหวังที่มีต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลสูงกว่าสภาพปัจจุบัน การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และจากผลการเปรียบเทียบ พบว่าในทุกขั้นตอนมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลมากกว่าสภาพปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าบุคลากรพยาบาล มีทัศนคติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล ดังจะเห็นได้จากคะแนนค่าเฉลี่ยที่เพิ่มสูงขึ้นของความคาดหวัง การร่วมเป็นผู้สนับสนุนและเป็นคณะทำงานประกันคุณภาพของหน่วยงาน เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 79 บุคลากรพยาบาลส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี ร้อยละ 60.53 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอยู่ในช่วง 21-30 ปี ร้อยละ 47.37 โดยเฉลี่ยแล้วมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานนาน 18.95 ปี ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์สูงและมีความรับผิดชอบที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ ความก้าวหน้าของงานจะมีมากในช่วงอายุ 40-50 ปี เป็นช่วงที่สะสมประสบการณ์ ทัศนคติ การพัฒนาบุคลิกภาพให้สัมพันธ์กับงานวิชาชีพ⁴ การปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลาทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกับคนในชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบอันหนึ่งที่ทำให้เกิดความผูกพันกับชุมชน⁵ ทัศนคติต่อการ

ประกันคุณภาพการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติกิจกรรมที่จะนำไปสู่การประกันคุณภาพทางการพยาบาล⁵ ทัศนคติกับการดำเนินงานที่จะนำไปสู่การรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสงฆ์ มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁶

ดังนั้น จึงพบว่ากลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลหนองม่วงไข่ มีการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล ตามแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลระดับหน่วยงาน 10 ขั้นตอน บุคลากรพยาบาลมีการปฏิบัติครบทุกขั้นตอน มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล และมีความตระหนักถึงความรับผิดชอบในการให้บริการพยาบาล จึงต้องการให้มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพบริการพยาบาลให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการประกันคุณภาพการพยาบาลในระดับหน่วยงานของตนเอง ส่งผลให้การบริการพยาบาลมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สร้างความมั่นใจให้กับประชาชนที่จะไปรับบริการ กล่าวโดยสรุปว่า การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล เพื่อทราบสภาพปัจจุบันในการดำเนินงาน และปัญหาความต้องการการสนับสนุนในการดำเนินงาน และความคาดหวังในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่พบเพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล กลุ่มการพยาบาลบรรลุผลสำเร็จตามนโยบายเพื่อพัฒนาและจัดระบบบริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

1. กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลหนองม่วงไข่

1.1 ควรมีการจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ และการตระหนักความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลระดับหน่วยงาน 10 ขั้นตอน เพื่อให้พยาบาลสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการพยาบาล

1.2 ผู้บริหารทางการพยาบาลควรมีการวางแผนนโยบายที่ชัดเจนวางแผนการพัฒนา แผนควบคุม กำกับงาน นิเทศ และติดตามผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพร้อมให้การสนับสนุนในทุกๆ เรื่อง

1.3 ควรจัดการประชาสัมพันธ์ภายในให้กับเจ้าหน้าที่ทางการพยาบาล ให้ทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลเป็นระยะๆ

2. สาธารณสุขจังหวัดแพร่

2.1 ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลที่ชัดเจนรวมถึงนโยบายสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพวิชาชีพพยาบาลให้มากขึ้น

2.2 ควรให้การสนับสนุนในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในทุกๆ ด้าน ทั้งระบบงบประมาณ ระบบบริหารจัดการ อัตรากำลังสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในรูปแบบเครือข่าย และการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาล ของกลุ่มการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน

2. ควรศึกษาถึงผลกระทบต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการพยาบาลต่อบุคลากรทางการพยาบาลและต่อผู้รับบริการ

เอกสารอ้างอิง

1. Bureau of Nursing, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health. Nursing standards in hospitals. 2nd ed. Nonthaburi: Veterans Organization; 2550. Thai.
2. Bureau of Nursing, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health. Nursing Quality Assurance. Bangkok: Sam Charoen Phanit; 2554. Thai.
3. Pakpimon Harnrin. Development of Nursing Quality Assurance at Department Level Nursing Group Si Songkhram Hospital Nakhon Phanom province. [Independent study report]. Khon Kaen: Graduate School Khon Kaen University; 2551. Thai.
4. Gordon, JR. A Diagnostic Approach to organization Behavior. Boston: Allyn and Bacon A Division of Simon and Schuster Inc; 1993.
5. Chaemchit Thepnamwong. The Relationship Between Knowledge Attitude and Practice Activities Leading to Nursing Quality Assurance of Professional Nurses. In the hospital center under the Ministry of Public Health. [thesis]. Khon Kaen: Graduate School Khon Kaen University; 2540. Thai.
6. Sukanya Kanchanabart. Relationship between knowledge. Attitudes and operations that will lead to hospital accreditation of professional nurses in the Sangha Hospital. [Independent study report]. Khon Kaen: Graduate School Khon Kaen University; 2547. Thai.
7. Srisuda Phoosuan. Development of Nursing Quality Assurance in Department Level Nursing Group Dong Luang Hospital Mukdahan province. [Independent study report]. Khon Kaen: Graduate School Khon Kaen University; 2552. Thai.
8. Phusit Khantikul and Kanikan Kotchong. A Study of Commitment to the Community. Bangkok: Bangkok Block; 2554. Thai.
9. The development of knowledge and understanding and participation of nursing personnel in nursing quality assurance by using the quality assurance program at department level. Nursing Group Kusuman Hospital Kusuman District Sakon Nakhon province. [thesis]. Sakon Nakhon: Sakon Nakhon Rajabhat University; 2550. Thai.
10. American Nurse Association. Nursing: Scope and Standards of Practice. 2nd ed. Silver Spring: America; 2010.
11. Chutikan Haruthai. Nursing Quality Assessment. Journal of Nursing Division. 2555;39(1):4. Thai.
12. Chutikan Haruthai. Way to excellent nursing practice. Journal of Nursing Division. 2556;40(1):8. Thai.

วารสารกองการพยาบาล

13. Boonjai Srisathit Narakun Development and quality control of research instruments: Psychological measurement qualifications. 1st ed. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House; 2555. Thai.
14. Bunthip Nim-sa-at, Wanchanok Chantachum and Wan Phaniwatsawat. Factors influencing the practice of administrative roles. Of the Nursing Section Head Northeastern Community Hospital Faculty of Nursing. Journal Khon Kaen University. 2550;30(2):60-8. Thai.
15. Ramayasutsuwan. Development of Nursing Quality Assurance at Department Level Nursing Group Phon Sawan Hospital Nakhon Phanom province. [Independent study report]. Khon Kaen: Graduate School Khon Kaen University; 2554. Thai.
16. Anuwat Sapuchutikul. HA Update 2009. Nonthaburee: Institute for Hospital Quality Improvement and Accreditation; 2552. Thai.
17. Areeya Nitutorn. Selected factors influencing the practice of activities leading to nursing quality assurance of professional nurses in general hospitals in the northeastern region. [thesis]. Khon Kaen: Graduate School Khon Kaen University; 2550. Thai.
18. Areewan Aumtani. Empowerment in the nursing service system. In developing the potential of the nursing service system. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University; 2550. p. 14-9. Thai.
19. Areewan Aumtani. Academic service system development. In developing the potential of the nursing service system. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University; 2551. Thai.
20. Beilenhoff U, Neumann CS. Quality assurance in endoscopy nursing. Best Practice & Research Clinical Gastroenterology. 2011;25(3):372.